

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПРИ ОДЕСЬКОМУ ІНСТИТУТІ
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**

Циклова комісія з менеджменту

Затверджую:

Директор Фахового коледжу при
Одеському інституті ПрАТ «ВНЗ
«МАУП»

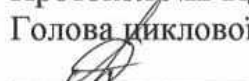

Ольга ЖОВНЯК
2026 р.

Схвалено

на засіданні циклової комісії з
менеджменту

Протокол №2 від «24» лютого 2026р.
Голова циклової комісії

 Олена МІНАКОВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія менеджменту

Спеціальність

D3 Менеджмент

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

Одеса 2026

Розробник(-и) си­ла­бу­су навчальної дисципліни:

Мінакова Олена Олександрівна – викладач циклової комісії з менеджменту

(підпис)

Викладач:

Мінакова Олена Олександрівна - викладач циклової комісії з менеджменту

(підпис)

Си­ла­бу­с розглянуто на засіданні циклової комісії з менеджменту

Протокол № 2 від «24» лютого 2026 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва дисципліни	Історія менеджменту
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	<u>D3 Менеджмент</u>
Освітньо-професійний ступінь	<u>Фаховий молодший бакалавр</u>
Статус дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Кількість кредитів і годин	<i>4 кредити/120 год Лекції: 28 годин Семінарські/практичні заняття: 24 години Самостійна робота: 68 годин</i>
Терміни вивчення дисципліни	<i>III семестр</i>
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://odesa.maup.com.ua/pro-koledj/obovjazkovi-osvitni-komponenti-opp-menedzhment/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

П.І.Б. викладача	Мінакова Олена Олександрівна
Кваліфікаційна категорія	спеціаліст
Посада	викладач циклової комісії з менеджменту
Дисципліни, які викладає викладач	Вступ до спеціальності "Менеджмент" Менеджмент
Контактна інформація викладача	
Е-mail:	oominakova@gmail.com
Контактний телефон	
Телефон циклової комісії (зовнішній, за наявності)	(048) 723-23-21
Портфоліо викладача на сайті циклової комісії/коледжу (за наявності)	https://odesa.maup.com.ua/minakova-olena-oleksandrivna-1/

Анотація курсу. У світі глобальної конкуренції та цифрової трансформації розуміння генезису управлінських ідей стає ключовою перевагою стратегічного лідера. Курс спрямований на підготовку фахівців, здатних критично аналізувати еволюцію систем управління — від перших цехових структур до сучасних бірюзових організацій та екосистем. Програма дозволяє простежити шлях формування управлінської думки, допомагаючи майбутнім менеджерам долати сучасні виклики через призму перевірених часом концепцій, моделей та методів.

Предметом вивчення є закономірності виникнення, становлення та еволюції управлінської думки, а також аналіз історичних етапів розвитку практики менеджменту в контексті соціально-економічного поступу людства. Курс охоплює вивчення фундаментальних управлінських концепцій — від найдавніших державних структур та

цехових об'єднань до класичних шкіл, гуманістичних теорій та сучасних концепцій гнучкого управління організаціями.

Метою вивчення дисципліни є формування цілісного світогляду про становлення менеджменту як професії та науки. Студенти вивчатимуть досвід видатних реформаторів, аналізуватимуть зміну парадигм від жорсткого адміністрування до людиноцентричного лідерства та досліджуватимуть, як культурні та технологічні революції формували сучасний бізнес-ландшафт. Опанування історії менеджменту дозволяє не лише уникати помилок минулого, а й вибудовувати ефективну стратегію розвитку організації, спираючись на інтелектуальний спадок світової управлінської культури.

Завдання: полягають у забезпеченні глибокого розуміння витоків, етапів становлення та логіки розвитку управлінської думки як фундаментальної складової світової цивілізації. Програма передбачає формування у здобувачів освіти здатності критично аналізувати класичні та сучасні управлінські парадигми, виявляти причинно-наслідкові зв'язки між соціально-економічними змінами та появою нових методів керівництва. Завдання дисципліни охоплюють вивчення інтелектуального спадку провідних шкіл менеджменту, дослідження еволюції функцій планування, організації та контролю, а також розкриття історичних передумов формування сучасних моделей лідерства та корпоративної етики. Особлива увага приділяється ознайомленню з досвідом видатних реформаторів і теоретиків, чії ідеї заклали підґрунтя для цифрової трансформації та інноваційного розвитку сучасних підприємств. Набуття навичок історичної ретроспективи та порівняльного аналізу дозволяє майбутнім фахівцям творчо переосмислювати світові управлінські практики, адаптувати їх до викликів сучасності та уникати циклічних помилок у професійній діяльності.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та уміння, набуті студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Історія менеджменту», забезпечують успішне засвоєння інших дисциплін, орієнтованих на формування професійних компетентностей, зокрема: «Менеджмент» та інших.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК3. Здатність застосовувати знання теорії і практики менеджменту для вирішення типових спеціалізованих задач професійної діяльності.

СК10. Розуміння принципів психології та використання їх у професійній діяльності.

Результати навчання:

РН 5. Застосовувати сучасний інструментарій менеджменту під час розв'язання професійних завдань.

РН10. Демонструвати навички самостійної роботи, критики і самокритики, відкритості до нових знань.

РН11. Здійснювати пошук, збирання, оброблення й аналізування інформації у професійній діяльності.

РН16. Застосовувати знання з психології для розв'язання професійних завдань.

Зміст дисципліни

Курс складається з двох змістових модулів:

1. Генезис менеджменту та класичні теорії управління.
2. Еволюція гуманістичних підходів та сучасні парадигми менеджменту.

Змістовний модуль 1. Генезис менеджменту та класичні теорії управління

Тема 1. Витоки управління: менеджмент у стародавніх цивілізаціях та середньовіччі.

Тема 2. Промисловий переворот та передумови виникнення наукового менеджменту.

Тема 3. Школа наукового управління (Ф. Тейлор, подружжя Гілбретів, Г. Гантт).

Тема 4. Адміністративна (класична) школа: внесок А. Файоля у розробку функцій управління.

Тема 5. Концепція «раціональної бюрократії» М. Вебера.

Тема 6. Фордизм як етап розвитку масового виробництва та управління персоналом.

Тема 7. Школа людських стосунків та Готорнські експерименти Е. Мейо.

Тема 8. Теорії мотивації в історичній ретроспективі (А. Маслоу, Ф. Герцберг, Д. Мак-Грегор).

Змістовний модуль 2. Еволюція гуманістичних підходів та сучасні парадигми менеджменту

Тема 9. Біхевіористична (поведінкова) школа: управління індивідуальною та груповою поведінкою.

Тема 10. Кількісний підхід та виникнення науки про управління (Management Science).

Тема 11. Системний та ситуаційний підходи: менеджмент як цілісна та адаптивна система.

Тема 12. Концепція «управління за цілями» (МВО) Пітера Друкера.

Тема 13. Японська модель менеджменту: філософія Кайдзен та теорія Z (В. Оучі).

Тема 14. Постмодерністські теорії: організаційне навчання, Agile-менеджмент та самоорганізація.

Тема 15. Цифрова еволюція менеджменту: від автоматизації до штучного інтелекту в управлінні.

Тематика практичних занять

1. Ретроспективний аналіз управлінських систем: від будівництва пірамід до мануфактур.
2. Проектування праці за Ф. Тейлором: симуляція хронометражу та нормування операцій.
3. Застосування 14 принципів А. Файоля до аналізу структури сучасного коледжу/університету.
4. Бюрократична модель М. Вебера: переваги та недоліки на прикладі державних установ.
5. Готорнські експерименти: аналіз впливу соціально-психологічних чинників на продуктивність.
6. Порівняльний аналіз теорій Х та Y Д. Мак-Грегора: діагностика стилів керівництва.
7. Системний аналіз організації: побудова моделі взаємодії з зовнішнім середовищем.
8. Впровадження МВО (Management by Objectives): розробка дерева цілей для умовного стартапу.
9. Японська філософія Кайдзен: розробка плану дрібних покращень для навчального процесу.
10. Порівняння американської та японської моделей менеджменту: крос-культурний аналіз.
11. Управління за цінностями: аналіз еволюції лідерства від контролю до надихання.
12. Agile та Scrum у ретроспективі: чому гнучкі методи замінили «водоспадну» модель.
13. Футурологія менеджменту: дискусія про роль керівника в епоху глобальної цифровізації.

Технічне обладнання/програмне забезпечення – мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних та семінарських/практичних занять, доступ здобувачів до Інтернету.

Форми та методи контролю.

Форми контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

- поточний контроль,
- виконання самостійної роботи (індивідуального завдання),
- підсумковий (семестровий) контроль.

Поточний контроль на аудиторних заняттях проводять систематично з метою з'ясування рівня розуміння, засвоєння та оволодіння навчальним матеріалом здобувачами, здійснення коригування навчальних технологій, які застосовують у процесі викладання дисципліни.

Основними формами проведення такого виду контролю є: усне або письмове опитування на практичних, семінарських та лекційних заняттях; оцінювання результатів розв'язання задач та практичних ситуацій (кейсів); комп'ютерне тестування тощо.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання письмової контрольної роботи.

Контроль за виконанням самостійної та/або індивідуальної роботи дозволяє виявити вміння здобувачів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, добирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Основними формами контролю самостійної роботи є: оцінювання оглядів наукових публікацій за визначеною тематикою; підготовка рефератів, есе; виконання науково-дослідних, практичних завдань, курсових робіт (проєктів) тощо.

Семестровий контроль - це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувача передвищої освіти за семестр, яке проводять у формі заліку або іспиту (відповідно до навчального плану).

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://surl.li/ijygzp>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали
 - відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.
- Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5 балів.

Самостійна робота перевіряється під час практичного заняття або на консультації.

Критерії оцінювання модульного контролю.

№	Критерії оцінки знань студента, виявлених під час проведення модульного контролю	Кількість балів
1.	Студент в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо.	25
2.	Студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо.	15
3.	Студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповіді на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо.	10
4.	Студент дає неправильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання тощо.	0

Максимальна кількість балів - 25 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (рефератів, контрольних домашніх завдань тощо)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Інтернет), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	2

Орієнтовна структура індивідуального завдання: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Максимальна кількість балів – 30 балів.

Теми для індивідуального завдання

Змістовний модуль 1. Генезис менеджменту та класичні теорії управління

1. Управлінські надбання давніх цивілізацій: від будівництва єгипетських пірамід до Кодексу Хаммурапі.
2. Вплив промислової революції XVIII–XIX ст. на формування менеджменту як самостійної науки.
3. Фредерік Тейлор та «науковий менеджмент»: аналіз спроб раціоналізації праці та їх критика.
4. Внесок Френка та Ліліан Гілбретів у дослідження рухів і розробку стандартів продуктивності.
5. Анрі Файол — засновник адміністративної школи: актуальність його 14 принципів управління для сучасного бізнесу.
6. Бюрократична модель Макса Вебера: ідеальна структура організації чи гальмо для інновацій?
7. Генрі Форд та його концепція масового виробництва: соціальні та економічні наслідки фордизму.
8. Готорнські експерименти Елтона Мейо: як відкриття «людського фактору» змінило парадигму управління.
9. Еволюція поглядів на мотивацію: порівняльний аналіз теорій змісту (Маслоу, Герцберг) та процесу.
10. Гаррінгтон Емерсон та його «Дванадцять принципів продуктивності»: перші кроки до операційної ефективності.
11. Історія становлення кадрового менеджменту: від «відділів добробуту» до стратегічного управління HR.
12. Становлення принципів єдиноначальності та делегування в класичних теоріях організації.
13. Роль Мері Паркер Фоллет у розробці гуманістичного підходу та теорії вирішення конфліктів.
14. Розвиток шкіл управління у контексті світових воєн: як військові логістика та стратегія вплинули на бізнес.
15. Аналіз управлінської спадщини Роберта Оуена: перші спроби соціально відповідального менеджменту.

Змістовний модуль 2. Еволюція гуманістичних підходів та сучасні парадигми менеджменту

1. Пітер Друкер як «батько сучасного менеджменту»: аналіз концепції управління за цілями (MBO).
2. Історія виникнення кількісної школи: як математичні методи допомогли виграти битву за Атлантику та розвинути логістику.
3. Системний підхід в історії менеджменту: від механістичного розуміння організації до біологічних аналогій.
4. Еволюція японської моделі управління: шлях від післявоєнної руїни до філософії «Кайдзен» та «Total Quality Management».
5. Теорія Z Вільяма Оучі: спроба синтезу американського та японського досвіду управління.
6. Концепція інтелектуальної організації: як знання стали головним ресурсом у теоріях кінця XX століття.
7. Історія розвитку стратегічного менеджменту: від планування до стратегічної гнучкості.

8. Становлення концепції «навчальної організації» Пітера Сенге та її роль у сучасному світі.
9. Еволюція лідерства в менеджменті: від теорії «великої людини» до концепції слуги-лідера (Servant Leadership).
10. Історія виникнення та розвитку Agile-філософії: як IT-індустрія змінила підходи до управління проєктами.
11. Порівняльний аналіз історичних моделей корпоративного управління: англо-американська vs німецька моделі.
12. Розвиток ідей соціальної відповідальності бізнесу: від філантропії до ESG-стандартів.
13. Історія «бірюзових організацій»: еволюція організаційних структур за Фредеріком Лалу.
14. Цифрова трансформація в історичній ретроспективі: від перших обчислювальних машин до штучного інтелекту.
15. Аналіз реального кейсу трансформації відомої компанії (напр., IBM або Apple) через зміну управлінських парадигм.

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Історія менеджменту» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Історія менеджменту» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички, за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед здобувачів).

Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Боднар Г. В. Історія менеджменту : навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповн. Львів : Новий Світ-2000, 2024. 272 с.
2. Гавкалова Н. Л., Маркова Н. С. Еволюція управлінських систем: від класики до парадигми 5.0 : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. 230 с.
3. Друкер П. Ф. Менеджмент : виклики XXI століття. Оновлене вид. Київ : Наш Формат, 2024. 320 с.
4. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Генезис та еволюція менеджменту : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2026. 412 с.

5. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент: теорія, історія, практика : підручник. Київ : Кондор, 2025. 680 с.
6. Тейлор Ф. В. Принципи наукового менеджменту. Київ : Наш Формат, 2024. 160 с.
7. Шелдрейк Дж. Теорія менеджменту: від тейлоризму до цифрової трансформації. 2-ге вид., доповн. Київ : Знання, 2025. 336 с.

Додаткова:

1. Адізес І. К. Управління в умовах кризи: як вижити і стати сильнішим. Оновлене вид. Київ : Наш Формат, 2024. 240 с.
2. Братко А. С. Японська модель менеджменту: трансформація в епоху індустрії 5.0 та досвід для українського бізнесу. *Економічний вісник*. 2025. № 1. С. 88–97.
3. Діамант Дж., О'Райллі К. Еволюція лідерства: від ієрархії до мережових та ШІ-керованих структур. *Business Strategy Review*. 2026. № 18. URL: <https://archive.org/details/management-history-2026>
4. Кові С. Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей: історичний контекст особистої ефективності. Київ : КСД, 2024. 384 с.
5. Лалу Ф. Компанії майбутнього : еволюція організаційних структур та самоорганізуючі системи. 3-тє вид., перероб. Київ : Наш Формат, 2025. 560 с.
6. Мінцберг Г. Робота менеджера: історія, міфи та реальність професії. Київ : Лабораторія, 2025. 288 с.
7. Форд Г. Моє життя та робота. Київ : Наш Формат, 2024. 344 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека НБУВ. Розділ: Історія економічної думки та менеджменту. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Курс «Вступ до менеджменту та теорії організації» на платформі Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>
3. Academy of Management (Management History Division). Офіційний ресурс світової спільноти дослідників менеджменту. URL: [https://aom.org/groups/divisions/management-history-\(mh\)](https://aom.org/groups/divisions/management-history-(mh))
4. British Library (Management & Business History). Колекція оцифрованих першоджерел з історії промисловості. URL: <https://www.bl.uk/management-and-business-studies>
5. Coursera. International Leadership and Management History (Courses from Rice University / University of Michigan). URL: <https://www.coursera.org>
6. Encyclopedia Britannica (Management History). Огляд розвитку управлінських концепцій. URL: <https://www.britannica.com/topic/management>
7. Harvard Business Review (History of Management Section). Статті про історію успіху глобальних компаній. URL: <https://hbr.org/topic/history-of-management>
8. MindTools (Leadership History). Короткі огляди теорій від Тейлора до сучасних лідерських моделей. URL: <https://www.mindtools.com>
9. Yakaboo (Розділ: Бізнес-література, Класика). Можливість ознайомитися з фрагментами праць видатних менеджерів. URL: <https://www.yakaboo.ua>